

BÜRDE

(bk. HIRKA-i ŞERİF).

BÜREK es-SARİMİ

(البرك الصريمي)

el-Haccâc b. Abdillâh el-Büreke
es-Sarîmî el-Hâricî
(ö. 40/661)Muâviye b. Ebû Süfyân'a
suikast girişiminde bulunan Hâricî.

Asıl adı Haccâc'dır, fakat daha çok Bürek lakabıyla tanınır. Temîm kabilesinin Sarîm koluna mensuptur. Önceleri Hz. Ali'nin taraftarlarından olan Bürek, Hz. Ali ile Hz. Muâviye arasındaki ihtilâfin çözümünün hakemlere havale edilmesine karşı çıkarak Hz. Ali'den ayrılmış ve Hâricîler'in safına geçmiştir. Hakem Vak'ası'na, "Hüküm ancak Allah'ındır" diyerek ilk itiraz edenin Bürek olduğu söylenmektedir (Müberred, III, 1106).

Bürek, Abdurrahman b. Mülcem ve Amr b. Bekir hac münasebetiyle buldukları Mekke'de bir toplantı yaparak doğru yoldan ayrıldıklarına inandıkları Hz. Ali, Muâviye ve Amr b. Âs'ı öldürmek suretiyle hem Nehrevan'da katledilen Hâricîler'in intikamını almaya, hem de bütün müslümanları rahata kavuşturmaya ant içtiler. Abdurrahman b. Mülcem'in Ali b. Ebû Tâlib'i, Amr b. Bekir'in Amr b. Âs'ı, Bürek'in de Muâviye b. Ebû Süfyân'ı 17 Ramazan 40 (24 Ocak 661) tarihinde sabah namazı için mescide gittikleri zaman öldürmesini kararlaştırdılar. Daha sonra da her biri Şam, Küfe ve Mısır'a hareket ettiler. Bürek es-Sarîmî kararlaştırılan gün ve vakitte Şam Mescidi'nde zehirli kılıcıyla Muâviye'ye saldırdı, fakat onu öldüremedi. Derhal yakalanan Bürek, Ali b. Ebû Tâlib'in bir arkadaşı tarafından Küfe'de öldürülmüş olması gerektiği haberini vererek affedilmesini istedi. Ancak Muâviye'nin emriyle orada öldürüldü.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *eṭ-Ṭabaḳāt*, III, 35-36; Câhiz, *el-Beḡyân ve't-tebyîn*, II, 206; Müberred, *el-Kâmil* (nşr. M. Ahmed ed-Dâli), Beyrut 1406/1986, III, 1106, 1115, 1121; Ya'kûbî, *Târîḫ*, II, 212; Taberî, *Târîḫ* (Ebû'l-Fazl), V, 143-144, 149; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, VII, 326-327, 330; Zirikî, *el-A'lam* (Fethullah), II, 168; Ömer Ferrûh, *Târîḫü şadri'l-İslâm ve'd-devletü'l-Emevîyye*, Beyrut 1983, s. 123-124; Hudarî, *Muḥâḳarât* (Emevîyye), II, 79; Ch. Pellat, "al-Burak al-Şarîmî", *El² Suppl.* (Fr.), s. 157.

AHMET ÖNKAL

BÜREYDE b. HUSAYB

(بريدة بن الحبيب)

Ebû Abdillâh Büreyde b.
el-Husayb b. Abdillâh el-Eslemî
(ö. 63/682-83 [?])Horasan bölgesinde
en son vefat eden sahabî.

Eslem kabilesinin Sehmoğulları koluna mensuptur. Adının Âmir, künyesinin Ebû Sehl, Ebû Sâsân veya Ebû'l-Husayb olduğu da rivayet edilmektedir. Mekke'li müşriklerin hicret sırasında Hz. Peygamber'i diri veya ölü olarak ele geçirene büyük mükâfatlar vaad ettiğini duyan Büreyde, arazisinden geçmekte olan Hz. Peygamber ile yanındakileri durdurup kimliklerini öğrenmek istedi. Fakat bu esnada Resûlullah'ın konuşmasından etkilenerek müslüman oldu ve adamlarıyla beraber onun arkasında namaz kıldı. Hz. Peygamber'in Medine'ye bayraksız girmesini uygun görmediği için kendi sarığını çözüp mızrağına bağladı ve arazilerinden çıkıncaya kadar onlara muhafızlık yaptı. Hz. Peygamber'den bir süre sonra o da hicret ederek Medine'ye yerleşti. Bedir ve Uhud gazvelerinde bulunamadı; fakat daha sonra Hz. Peygamber'le birlikte on altı gazveye katıldı. Müreysî Gazvesi öncesinde istihbarat görevlisi olarak düşmanın savaş hazırlıklarını büyük bir maharetle tesbit etti; savaşta sonra da esirlerin muhafazasına memur edildi. Hudeybiye'ye giden İslâm ordusuna kılavuzluk yaparak orduyu Mekke keşif kollarının takibinden kurtardı. Hayber'in fethinde bulundu. Mekke'nin fethi sırasında Eslem kabilesine ait iki sancaktan birini Büreyde taşıyordu. 9 (630) yılında Hz. Peygamber tarafından Eslem ve Gıfâr kabilelerine zekât âmili olarak gönderildi. Tebûk Seferi için kabilesini savaşa hazırlamakla görevlendirildi. Bir ara Hz. Peygamber'in kâtipliğini yaptı. Resûlullah Üsâme ordusunun sancağını da ona vermişti.

Hz. Ömer devrinde kumandan olarak görev alan Büreyde Basra şehrinin kuruluşuna kadar Medine'de kaldı, daha sonra Basra'ya yerleşti. Hz. Osman zamanında Horasan'ın fethine katıldı. Yezîd b. Muâviye döneminde 62 (681-82) veya 63 (682-83) yılında vefat edinceye kadar Merv'de kaldı.

Büreyde b. Husayb Hz. Peygamber'den 164 hadis rivayet etmiş, kendisinden de iki oğlu Süleyman ve Abdullah ile Ebû

Nadre el-Abdî, Şa'bî, Abdullah b. Evs el-Huzâî ve başkaları rivayette bulunmuş. Büreyde'nin rivayet ettiği hadislerden biri Buhârî ve Müslim'de, ayrıca bir tanesi Buhârî'de, on bir tanesi de Müslim'de yer almaktadır. Rivayet ettiği diğer hadisler başta dört büyük sünen olmak üzere diğer hadis kitaplarında ve *Müsned*'de (V, 346-361) mevcuttur.

Hayber'in fethinde surlarda açılan geldikten içeri dalanlardan biri de Büreyde idi. O sırada üzerinde kırmızı bir elbise bulunduğu için herkes kendisini farketmişti. Daha sonra Büreyde alçakgönüllülüğe aykırı bulduğu bu halinden daha büyük bir günahını hatırlamadığını anlatırdı. Hz. Peygamber'in bir sefer sırasında konakladıkları yerde kalan bazı eşyayı onun sırtına koyduğunu ve kendisine "yük devesi" (*ez-zâmile*) diye iltifat ettiğini naklederdi (Heysemî, IX, 398). Büreyde at sırtında düşmana saldırmaktan daha güzel bir hayat şekli olmadığıni söylerdi.

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, V, 346-361; Vâkıdî, *el-Meḡâzî*, I, 404-405, 410; III, 1120-1123, 1125, ayrıca bk. İndeks; İbn Sa'd, *eṭ-Ṭabaḳāt*, IV, 241-243; VII, 8, 365; İbn Kuteybe, *el-Ma'arîf* (Ukkâşe), s. 300; Ya'kûbî, *Târîḫ*, II, 79; İbn Hazm, *Cevâmi'u's-sire*, s. 277; İbn Abdülber, *el-İst'âb*, I, 173-176; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, I, 209-210; Zehbî, *A'lamü'n-nübelâ*, II, 469-471; Heysemî, *Mecma'u'z-zevâ'id*, 1967, IX, 398; İbn Hacer, *el-İşâbe*, I, 146; a.mlf., *Tehzîbü't-Tehzîb*, I, 432-433; Halebî, *İnsânü'l-üyyûn*, Beyrut 1320, II, 51-52; İbn Hudeyde, *el-Mişbâhu'l-muḍî fî kütübü'n-nebiyyi'l-ümmî*, Beyrut 1405/1985, I, 76-78; M. Mustafa el-A'zamî, *Küttâbü'n-nebî*, Riyad 1401/1981, s. 47; K. V. Zetterstéen, "Büreyde", *IA*, II, 838-839; a.mlf., "Burayda b. al-Ḥuşayb", *El²* (Fr.), I, 1353.

AHMET ÖNKAL

BÜREYMİ

(بريسي)

Doğu Arabistan'da bir bölge
ve bu bölgede aynı adı taşıyan
küçük bir yerleşim merkezi.

Bugün Suudi Arabistan, Uman ve Birleşik Arap Emirlikleri arasında bölünmüş olan Büreymî bölgesi Ebûzabî'ye 127 km. mesafededir. En yakın Suûdî yerleşim merkezi Ahsâ'ya uzaklığı ise 600 kilometrenin üzerindedir. Hurma yetiştirmeye ve diğer ziraî faaliyetlere elverişli mümbit topraklara sahip olan Büreymî bölgesinde Büreymî, Ayn, Şa'râ, Hîlî, Kattâre, Kîmî ve Mu'taraz gibi yer-